

21 - IV - 1934 tarih ve 6/1260 sayılı tezkeresile bildirilen Muğla mebusu Yunus Nadinin teşriî masuniyetinin kaldırılması talep olunmuşsa da isnad olunan suç teşkilâtı esasiye kanununun 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı cürümler haricinde olduğundan dahilî nizamnamenin 180 nci maddesinin 2 nci fıkrası mucibince takib ve muhakemesinin devre sonuna bırakılmasına karar verilmiştir (Cild 1 - Sayfa 12 ve Cild 3 - Sayfa 83, 117).

18 mayıs 1935

Barut ve mevaddı infilâkiye, fişek ve av malzemesi ve av saçması inhisarlarının 1931 yılı beş aylık blânçosu ile 1932 yılı blânçosu hakkında

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 26/V/1935 - Sayı : 3012)

No.
885

Aşağıda yazılı Divanı muhasebat encümeni mazbatası Umumî heyetçe kabul edilmiştir (Cild 1 - Sayfa 11 ve Cild 3 - Sayfa 115, 149 : 150).

20 mayıs 1935

Barut ve mevaddı infilâkiye, fişek ve av malzemesi ve av saçması inhisarlarının 1931 senei maliyesi muvakkat idaresinin beş yıllık blânçosu ile 1932 senei maliyesi blânçosu üzerinde icra edilen tetkikat neticesini mübeyyin rapordur

Başlangıç — 28 teşrinisani 341 tarih ve 672 numaralı kanunun 2 nci maddesile Maliye vekâletine verilen mezuniyete binaen evvelece aktolunan mukavelenameler mucibince bir müddet hususî şirketler vasıtasile idare edilmiş olan barut ve mevaddı infilâkiye, fişek ve av malzemesi ve av saçması inhisarlarının 1927 numaralı kanunun birinci maddesine tevfikan bir idarei muvakkate ile tedviri icab etmekle 1931 senei Maliye bütçesinde bu iş için yeniden açılan 231 nci fasla 400 000 liralık bir tahsisatı fevkalâde konulduğu ve 1932 senei maliyesinden itibaren dahî diğer inhisarlar misilli mülhak bütçe ile idaresine gidilerek 500 000 liralık bir sermayei mütedavile kabul edildiği anlaşılmış ve 1660 numaralı kanuna tevfikan tetkik edilmiş olan işbu blânçolar üzerinde şayanı kayid ve izah görülen

hususat her iki kısmın tevhibi suretile ve tertib sırasile aşağıda gösterilmiştir.

Bütçe meselesi — 1927 numaralı kanunun 2 nci maddesi hükümlerine göre, muhasibi mesulük tarafından muhasebei umumiye kanununa tevfikan ihzar edilmesi lâzımgelen hesabat ve muamelâtın yapılmamış olduğu görülmüş ve keyfiyet muvazenei umumiyeye taallük etmesi itibarile ayrıca bir rapor ile Divanı muhasebat riyasetine arz edilmiştir.

Devir muamelâtı — 1 kânunusani 1932 tarihinde bilfiil işe başlamış olan idarei muvakkate tarafından mefsuh şirkete aid nakdî ve aynı bilcümle kıymetlere vaziyed edilib icra olunan tebligat mucibince bir taraftan merkez ve mülhakat idare ve depolarile gümrüklerde ve fabrikalarda bulunan mevcudun teşkil olunan heyet-

ler tarafından mazbatalarla tevsiki emredilmiş, diğer cihetten şirket kayıtlarını iltiva eden cetveller muhteviyatının, bilâhare müfettişler vasıtasile yaptırılan tadad neticelerile tatbik ve tayini iera edilmekle beraber 23-V-1933 tarihinde Maliye vekâleti ile mefsuh şirket beyninde aktolunan itilâfnameye ve bu itilâfname esası dairesinde bilâhare teati olunan mektublara nazaran tesbit ve tarafeynce kabul olunan bu kıymetlerin 16 147 lira 57 kuruşu nakid, 3 298 734 lira 81 kuruşu gayrimenkul, 1 841 960 lira 93 kuruşu emtia, 10 364 lira 8 kuruşu idarelerdeki mefruşat olmak üzere ceman 5 167 207 lira 39 kuruştan ibaret iken bunlardan 16 147 lira 57 kuruşu nakid ve 1 841 960 lira 93 kuruşu emtia bedeli olmak üzere aneak 1 858 108 lira 50 kuruşu blânçoya ithal edilip, diğer iki kalemi teşkil eden ve mefruşat ile sabit kıymetlere taallük eyleyen 3 309 098 lira 89 kuruştan itilâfname mucibince Hazine matlubu olarak tayin olunan 2 235 365 lira 35 kuruşu ile yine mezkûr itilâfnamenin ikinci maddesinin beşinci fıkrası mucibince şirkete tahmil edilen 60 000 liranın mahsub ve tenzilinden sonra bakiye kalan 1 013 733 lira 54 kuruşa 190 075 lira 1 kuruş faiz ilâvesile balığı olan 1 203 808 lira 55 kuruşun nâzım hesablar meyanında bırakıldığı görülmüştür.

1) Bu para arasında muvakkat idarece şirketten devren alınıp elyevm istimal edilmekte bulunan mefruşat bedeli olan 10 364 liranın 1934 senesinden itibaren dörd taksitte ödenmesi Hükûmetçe kabul ve bütçeye o yolda tahsisat konulmuş olmasına göre blânçolarda nâzım hesap arasında değil, sabit kıymetler meyanında gösterilmesi lâzımgeldiğinden 1933 senesi blânçosunun bu yolda tanzimi muvafık mütalea olunmuştur.

2) Fabrika ve tesisata gelince, bunların mecmu bedeli olan 3 298 734 lira 81 kuruşun tamamının sabit kıymetler bedeli olarak blânçoya geçirilmesi ve Hazine matlubu ile şirketin bu kıymetlerden alacağı olup itilâfname ahkâmına göre bono ile tesviye edilecek olan miktarın da düyunat kısmında irac edilmesi iktiza ettiğine ve işbu müessesata 1931, 1932, 1933 senesinde bilfiil idarei muvakkate tarafından vaziyet edilip işletilmiş olmasına göre de 2441 numaralı kanun mucibince bunların imalâtı harbiyeye devrini hesaben takib ve iera edebilmek ve nihayet şirketlerden Hazine

matlubu olarak tahakkuk edib itilâfname mucibince tarafeynce kabul edilmiş olan Devlet hakkı hesabı umumî haricinde kalmamak için bu müessesat kıymetlerinin 1933 blânçosuna yukarıda izah olunduğu veğhile ithali şayanı tavsiye görülmüştür.

Bundan başka doğrudan doğruya inhisar muamelâtına ve binnetice blânçosuna taallük etmeyen ve fakat Hazine ile mefsuh şirket beyninde münakid 1929 itilâfnamesi mucibince şirket tarafından kabul edilmiş olan 90 000 liralık Hazine matlubunun bu defaki itilâfnamenin ikinci maddesinin 5 nei fıkrasına nazaran 200 000 liralık şirket hisse senedleriyle mahsubuna gidilmiş olması bu cihetten de şirket makamına kaim olmuş olan idarei muvakkateyi bilvasıta alâkadar edebileceğinden bu işe aid yapılması lâzımgelen muameleleri resmiye ve kanuniyenin de Maliye vekâleti nezdinde takib ve intaaci muvafık mütalea olunmuştur.

Kasalar hesabı — 1932 senesi blânçosuna göre sene nihayetinde vezne ve bankalar ile yolda ceman 87 137 lira 58 kuruşluk nakid mevcut olduğu anlaşılmiş ve bunlara aid mazbatalar ile banka dekontları tamamen görülerek kayıtlarına uygun olduğu ve yolda bulunanların da ertesi sene içinde geldikçe hesaplara geçirildiği görülmüş ve 1931 senesinin mayıs nihayetindeki devirleri de 1932 senesi iptidasındaki kayıtlar ile tatbik edilmek suretile tevsik edilmiştir.

Tahsil senedi hesabında yazılı paraların da 1933 senesinde ve vadeleri hulûlünde kâmilen istifa edildiği anlaşılmiştir.

Emtia stokları — Blânçonun 5, 6 ve 7 numaralı listelerinde müfredatı muharrer stoklardan depolardaki mevcudu gösteren 5 numaralı liste muhteviyatından Tophane ve Karaağaç sacma fabrikası depolarına aid tadad mazbatalarından maadası kâmilen görülmüş ve gümrüklerle fabrikadaki mevcudu ihtiva eden 6 ve 7 numaralı listelerde yazılı miktarlar için tadad heyetleri tarafından mazbata tanzim edilmemiş olmakla sadece kayıtlarının tatbikile iktifa edilmiştir.

1931 senei maliyesi sonunda mevcut görülen 1932 senei maliyesi iptidasına devredilen miktarın da kayıtlara uygun olduğu anlaşılmiştir.

Tesisat — Maliye vekâleti bütçesinin 231 nei faslından tahsisatı olmakla beraber sarfiyatı bir

kanun ile formüle rabtedilmemiş olmasından dolayı olacak ki 18 286 lira 63 kuruşu 1931 senesi maliyesinde sermayei mütedavile ve 23 657 lira 86 kuruşu da 1932 senesi maliyesinde bütçeden sarfolunmak üzere ceman 50 934 lira 49 kuruş miktarındaki tesisat ve demirbaş bedelinin blânçonun pasif eîhetinde ayrıca gösterilme-yerek kanunen sermayei mütedavileye kalbi icab eden hasılatı safiye arasında bırakıldığı anlaşılmıştır.

Sabit kıymetlerin sermayei mütedavile meyanında bırakılması doğru olmayacağından 1933 senesi blânçosunun tanziminde keyfiyetin nazarı dikkate alınması icab eder.

Hasılatı safiye — 1931 senesi hasılatı safiyesi olarak tahakkuk eden 103 959 lira 15 kuruşun 1927 numaralı kanunun ikinci maddesi ve 1932 blânçosunda görünen 355 369 lira 9 kuruşun da 1932 senesi bütçe kanununun 4 neü maddesinin son fıkrası mucibince sermayei mütedavile hesabına alındığı ve bu sebeble Hazine hesabı carisi açılmadığı görülmüştür.

Mal bedelinden alacaklılar — Hazine ile mefsuh şirket beyninde aktolunan 23 - V - 1933 tarihli itilâfname mucibince muvakkat idarece vaziyed edilmiş olan 1 841 960 lira 93 kuruşluk emtia bedelinin mezkûr itilâfnamenin 3 neü maddesinin A) fıkrasına tevfikan 1932 senesinin kânunusanisinden 1933 senesi mayıs gayesine kadar ki on yedi ay zarfında sarf ve istihlâk olunan emtianın maliyet bedeli olan 485 523 lira 93 kuruşun tediyesinden sonra bakiyesi olup 1932 blânçosunda görünen 1 356 436 lira 96 kuruşun dörd senede ve dörd müsavi taksitte sermayei mütedavileden ödenmek üzere bonoya rabtedilmesi lâzımgeldiği anlaşılmıştır.

Bu hesabın her iki blânço devirleri arasındaki 1 132 lira 11 kuruşluk farkın hıdayeten idarei muvakkatece mal olarak kabul edilmediği halde bilâhare itilâfnameye dercedilmiş olan bir kıymetin hesaba ilâve edilmesinden mümbais olduğu görülmüştür.

Hazine emtia hesabı — Maliye vekâletine aid olup şirketlerin tesisi sırasında kendi namına satılmak üzere mezkûr şirketlere terk edilmiş olan emtiadan satılmayıb fesih münasebetile bu kerede şirketler tarafından idarei muvakkateye devredilmiş olduğu anlaşılan 56 222 lira 58 kuruşluk muhtelif eins mevaddı infulâkiyeden 48 701 lira 3 kuruşluğunun satılmayacak bir ta-

kım şeyler olduğu şubesinde verilen cetvelin tetkikinden anlaşılmasına nazaran bu hesabın blânçolarda seneden seneye devretmek suretile devam etmemesi için icabına tevessül edilmesi sayarı tavsiye görülmüştür.

Alacaklılar ve alacaklı hesaplar — Bilânçoya merbut 9 numaralı listede enva ve müfredatı yazılı alacaklılar arasında Askerî fabrikalardan alınmış olan barut bedeli olarak bore görünen 9 675 lira 38 kuruşun şimdiye kadar Hazineye verilmemesi doğru bir muamele telâkki edilme-miştir.

Kâr ve zarar hesabı — 1931 senesi blânçosunda bu hesabın zimmetine kaydedilmiş olan idare masraflarile diğer bazı müteferrik masrafların (155 794 lira 62 kuruştan ibaret maliyet bedelleri ile satış masrafları yekûnu bu hesaba alınmayarak satış hasılatından tenzil edilmiştir) mecmuu olan 48 709 lira 79 kuruşun 1927 numaralı kanunun ikinci maddesi mucibince matlûbunu teşkil eden satış kârı ile diğer muhtelif varidat yekûnu olan 152 668. 94 liradan tenzilinden bakiye kalan 103 959. 15 lira aynı maddede hükmüne tevfikan sermaye hesabına mahsub edilmiş ve 1932 blânçosunda kezalik bu hesabın zimmetindeki maliyet bedelleri ile satış ve idare ve diğer müteferrik masrafları yekûnu olan 849 324 liranın satış hasılatı ve diğer muhtelif varidatın yekûnu olan 1 204 693. 85 liradan tenzilinden sonra bakiye kalan 355 369. 85 lira safi kârın da 1932 bütçe kanununun 4 neü maddesine tevfikan 1933 blânçosu ile sermaye hesabına mahsubu tabii bulunmuştur.

Bu hesabın kâr kısmında, 1931 senesi blânçosunda satış kârı ve 1932 blânçosunda satış hasılatı diye gösterilen mebalîğin mefsuh barut ve mevaddı infulâkiye, fişek ve av saçması inhisarı şirketlerle münakid mukavelenamelere merbut olup inhisarlar vekâletince meriyeti kabul edilen ve bilâhare bazı zam ve tenzillerin icrası suretile tadil edilmiş olan tarifelerde muayyen satış bedelleri üzerinden satılan emtia ile bazı müteferrik varidattan ibaret olduğu anlaşılmıştır.

Filhakika mezkûr mukavelelerden barut mukavelesinin 12 neü maddesinde mukaveleye merbut tarife cetvelinin (Ahkâmı cariyei kanuniyeye tevfikan) Hükûmetçe tesbit edilmiş olduğu yazılı bulunduğu gibi fişek ve av malzemesi inhisarına aid mukavelenin kezalik 12 neü ve av malzemesi inhisarına aid mukavelenin 9 neü

maddelerinde de bu inhisar maddelerinin satış bedelleri tayin olunmuştur.

Ancak mezkûr şirketler halen feshedilmiş olmasına göre bu şirketler ile, aktedilmiş olan mukavelelerin de hükümden kalkmış olacağı tabii bulunmuş olmakla inhisar maddelerinin satışında bu mukavelelere merbut tarifelerin tatbiki caiz olmamak lâzımgeldiği gibi diğer taraftan barut mukavelesinin salifüzzikir 12 ne maddesinde işaret edilmiş olan (Ahkâmı cariyei kanuniye) nin neden ibaret olduğu araştırılmışsa da elde edilebilen mevzuat içerisinde ve muvazenei umumiye kanununun 7 ne maddesine merbut varidat nevilерinden her birinin müstenid olduğu hükümleri gösteren «C» cetvelinde bulunmamış ve bu müstenidatın neler olduğu hakkında umum müdürlüğe yazılan istizaha alınan cevabda : Mefsub mukavelenamelerde mezkûr ahkâmı cariyei kanuniye tabirinden cedid barut nizamnamesinin 3 neü ve 5 ne maddeleri kastedilmekte olup 672 numaralı kanunun 2 ne maddesine göre de Maliye vekâletinin bu hakkını istimal etmiş olduğu ve 1909 numaralı kanunla da Gümrük ve inhisarlar vekâletinin bunu idame eylediği bildirilmiştir.

Mevzubahs 672 numaralı kanunun 2 ne maddesi idare şeklini tayinden bahis olup satış bedellerinin tahdidini tazammun etmemekte ve barut nizamnamesinde ise satılan mallardan bir çoklarının isimleri mezkûr bulunmaktan olduğundan maliyet bedellerinin tenzilinden sonra blânçolarda bir kâr ve Devlet bütçesine de muayyen bir varidat olarak giren satış bedellerinin bir kısım inhisarlarda, meselâ tuz ve ispirotlu içkiler de kanunla tahdid edildiği halde, Tütün inhisarında kanun hüküm kuvvetinde telâkki olunan mefsuh Reji şirketine aid imtiyaz mukavelenamesine merbut tarife cetveline ve Mevaddı infilâkiye inhisarında da muhteviyatı nakıs bir nizamname ile hükümleri vergi bahsine ne derece şamil olacağı kestirilemeyen salifülârz 672, 1909 numaralı kanunlara istinad edilmesi bütçede de 1927 numaralı kanunun gösterilmesi ve nihayet memaliki ecnebiyeden gelen bazı inhisar maddelerinden inhisar resmî namı altında vergi alınması keyfiyetleri

kanun mevzuu görülmüştür.

Kâr ve zarar hesabının zarar kısmına gelince :

1931 blânçosunun satış masrafları meyanında bayilere satış iskontosu olarak 10 556 lira 39 kuruş ve 1932 blânçosunda satış masrafları meyanında kezalik bayilere 60 711 lira 50 kuruş satış iskontosu ve bundan başka acentalara fazla satış primi namile ayrıca 1 367 75 lira bir para verildiği görülmüştür.

Acentalara ve bayilere verilen bu beyiyenin de evvelâ şirketin fişek mukavelesine merbut tarifede muayyen % 10 üzerinden verilmiş ve sonradan bu miktar % 12 ve nihayet % 15 e iblâğ edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda izah edilmiş olduğu üzere bu tarifenin müstenidi olduğu mukavele elyevm meri olmadığı gibi prim verilmesi için de bir sarahati ihtiva etmediği ve bu hususta ayrıca kanunî bir hüküm mevcut olmadığı cihetle bu şekilde beyiye ve prim verilmesi caiz görülememiştir.

Şu kadar ki elyevm meri olduğu anlaşılan barut nizamnamesinin 14 neü maddesinde barut ve eczai nariye için bayilere verilecek beyiye miktarı tesbit edilmiş olduğuna göre yalnız bu maddede mezkûr inhisar eşyası için tayin edilen nisbetler dahilinde beyiye ita edilmekte olduğu anlaşılmıştır.

Mütaleatı umumiye — 1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 57 ne maddesinde 1340 senesi Askerî fabrikalar müdüriyeti umumiyesi bütçe kanununun 3 neü maddesinde muharrer inhisar eşyasından maada her nevi mevaddı infilâkiye ve kapsül gibi aksamı ve elabı nariye ve istimali mecaz revolverlerin fûruhtu dahi tahatı inhisara alınmış olduğu yazılıdır.

Evrakı müşbite tetkikatı sırasında krekers, çat - pat, tabanca mantarı, mehtab gibi elabı nariyenin tüccar tarafından idareden alınan mezoniyet üzerine kendi nam ve hesablarına ecnebi memleketlerden ithal ve fûruht etmekte oldukları görülmüş ve alman izahattan bu tarzı muamelenin Hazine menafiine uygun olduğu bildirilmiştir.

Yukarıda zikrolunan madde kanuniye hükümüne nazaran bu gibi elabı nariyenin fûruhtu

inhisar altında bulunduğundan bunların memleketeye ithal ve satışının serbest bırakılması caiz olmayıp Hazine menfaati bunu iktiza ettirdiği takdirde kanunî salâhiyet istihsali lâzımlıgeleceği kanaatle işbu raporumuz inhisar muamelâtının icra ve mürakabesi hakkındaki nizamnamenin 28 nci maddesi mucibince İnhisarlar umum

müdürlüğüne takdim kılınmış efendim.

18 - X - 1934

Maliye vekâleti hesabat M.
mütehasıs murakıb

Nuri

Divanı muhasebat B. murakıbi
mütehasıs murakıb

M. Hayri

Divanı muhasebat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı M. encümeni.

Karar No. 6

Esas No. 3/9

11 - V - 1935

Yüksek Reisliğe

Beşvekilliğin 1 - I - 1935 tarih ve 6/4608 numaralı tezkeresile Yüksek makamınıza sunulub encümenimize havale buyurulan ve Barut ve mevaddı infilâkiye ve fişek ve av mühimmatı ve av saçması inhisarları işletme muvakkat idaresinin 1931 malî yılma aid beş aylık ve 1932 yılının on iki aylık plânçoları üzerinde 1660 numaralı kanunun buyruğunca mütehasıs murakıbler tarafından yapılan tetkikat neticesini gösteren rapor, merbutlarla birlikte ve Divanı muhasebat reisile Gümrük ve inhisarlar vekâletinin memuru mahsusı hazır buldukları halde okunarak müzakere edildi.

Raporun başlangıcında yazılı olduğu üzere 672 numaralı kanunla verilen mezuniyete dayanarak bir müddet hususî şirketler vasıtasile idare edildiği anlaşılan bu inhisarlar için 1927 numaralı kanun ile 400 000 liralık bir mütedavil sermaye kabul edilmek suretile tesis edilen işletme muvakkat idaresinin 1 - I - 1932 tarihinde işe başladığı anlaşılmış ve 1932 malî yıldan itibaren de mülhak bütçe ile idaresi cihetine gidilerek bu sermaye haddi 500 000 liraya çıkarılmış olup raporunda beş ayı 1932 yıllarına aid olmak üzere tevhiiden on yedi aylık muamelâta taallûk ettiği anlaşılmış ve encümenimizin her fıkra hakkındaki düşünceleri sırasile aşağıda gösterilmiştir:

1 - Bütçeye müteallik hesabat ve muamelât hakkında Divanı muhasebat reisliğine ayrıca rapor verildiği anlaşılmış ve bu rapor üzerine ge-

reğinin Divanea yapılması tabii bulunmuştur.

2 - Muvakkat idarece şirketten devren alınan nakid ve aylar için Maliye vekâleti ile şirket arasındaki itilâfname ve muhaberelerle tesbit ve kabul edilen kıymetin 5 167 207 lira 39 kuruşa baliğ olduğu ve bundan 16 147 lira 57 kuruşunun nakidden ve 3 298 734 lira 81 kuruşunun gayrimenkullerden ve 1 841 960 lira 93 kuruşunun emtiadan ve 10 364 lira 8 kuruşunun da mefruşattan ibaret bulunduğu ve bunlardan nakid ile emtia bedelini teşkil eden 1 858 108 lira 50 kuruşunun sermaye unsurları arasına alındığı ve mefruşat ile diğer sabit kıymetlere taallûk eden 3 309 098 lira 89 kuruşa gelince:

Bundan itilâfname mucibince Hazine matlubatı olarak tesbit edilen 2 235 365 lira 35 kuruşla yine şirkete tahmil edilen 60 000 liranın mahsub ve tenzilinden sonra kalan 1 013 733 lira 54 kuruşa 190 075 lira 1 kuruşun faiz olarak ilâvesile baliği olan 1 203 808 lira 55 kuruşun nâzım hesaplar arasında gösterildiği anlaşılmıştır. Raporunda bildirildiği üzere mefruşat bedelinin 1934 senesinden itibaren dört taksitte şirkete ödemesi esasının kabul edilerek bütçeye de o yolda tahsisat konulmuş ve şirketten tesellüm edilen bu eşya idarece kullanılmakta bulunmuş olmasına göre bedelini teşkil eden 10 364 lira 8 kuruşun da nâzım hesapta bırakılması için bir sebep görülmediğinden gelecek sene blânçolarında sabit kıymetler arasına alınması,

Ve yine şirketten devren alınıb idareye aid sabit kıymetleri teşkil eden gayrimenkuller de aynı mahiyette olduğundan bunun bedeli olan 3 298 734 lira 81 kuruşun da bir taraftan sabit kıymetler arasına alınmakla beraber diğer taraftan da Hazine matlûbu ile şirkete verilecek miktarın borçlar arasında gösterilmesi muvafık görülmüştür.

3 - Sene nihayetindeki vezne ve banka mevcudlarıyla yoldaki paraların tevsih edildiği ve tahsil senedatı hesabındaki raporların da 1933 yılında tamamen alındığı anlaşılmıştır.

4 - Tophane ve Kraağaç depolarile gümrüklerde ve fabrikalarda bulunan istok mevcudlarının tevsih edilmediği anlaşılmaktadır.

Bir yıldan ertesi yıla devredilen ve planlarında gösterilen bilûnum nakid ve ayın mevcudlarının tesbit ve tevsihi usulden ve lâzimedenden olduğundan gelecek yıllarda bu lâzimeye riayet edilmesi ve teselsül eden kayıtlar ileride yapılacak tadada uygun bulunduğu takdirde eski kayıtlar da tevsih ve vaktile bu cihetten yapılan noksan telâfi edilmiş demek olacağından bu cihetin de nazara alınması şayanı tavsiye görülmüştür.

5 - 1931 yılında mütedavil sermayeden 18 286 lira 63 kuruşun ve 1932 yılında bütçeden 32 647 lira 86 kuruşun tesisat ve demirbaşına sarfedilmekle beraber blâncunun passif kıymetindeki mukabilinin hasılatı safiye arasında bırakıldığı anlaşılmış ve nakdin aynı mahiyetinde olmakla beraber bu kabil mübayaatın da masrafa ithal ve sermaye unsurları arasına intikal ettirilmesi muvafık olacağından gelecek yıllara aid blâncuların tanziminde bu cihetin nazara alınması temenniye şayan görülmüştür.

6 - 1931 yılı hasılatı safiyesi olan 103 959 lira 15 kuruşla 1932 yılı blâncosunda gösterilen 355 369 lira 9 kuruş kârın 1927 numaralı kanun ve 1932 yılı bütçe kanunu mucibince mütedavil sermaye hesabına nakledilmesi muvafık görülmüştür.

7 - Muvakkat idarece vaziyet edilen emtia bedelinden yine itilâfnameye göre blâncuların taallûk ettikleri on yedi aylık müddet zarfında sarf ve istihlâk edilen emtianın bedeli olan 485 523 lira 93 kuruş çıkarıldıktan sonra bakıya kalan ve 1932 yılına aid blâncoda gösterilen 1 356 436 lira 96 kuruşun bonoya rabtedilmek suretile mütedavil sermayeden dörd taksitte

ödenmesi lâzımgeldiği anlaşılmaktadır.

8, 9 - Maliye vekâletine aid olup satılmak üzere evvelce şirkete verilmiş olan emtiadan satılmadan fesih dolayısıyla muvakkat idareye intikal eden 56 222 lira 58 kuruşluk mevaddı infilâkriyenin 48 701 lira 3 kuruşluğunun işe yaramayacak bir halde olduğu bildirilmesine nazaran bunların mahiyetlerine göre imha veya sair suretle tasfiyesi ve Askeri fabrikalardan alınmış olan barut bedeli olarak borce görünen 9 675 lira 38 kuruşun da Hazineye tediye veya mahsub yolile kapatılması temenniye şayan görülmüştür.

10 - Evvelce şirketlerle yapılan mukavelelerle Hükümetçe tesbit edilmiş olan tarifelerin muvakkat idare zamanında dahi vekâletçe yapılan zam veya tenzil mahiyetindeki tadilat nazarı itibare alınmak suretile bu gün dahi meri tutulduğu ve barut beyiyeleri hakkında mevcut nizamname hükmüne riayet edilmekle beraber diğer inhisar maddeleri için acenta ve bayilere verilen beyiyelerin bir müddet yine şirket mukavelelerindeki esaslara göre % 10 hesabı ile verildiği ve sonradan bu nisbetin de % 12 ye ve daha sonra % 15 e çıkarıldığı ve bunlardan başka bazı acentalara fazla satış primi verildiği anlaşılmış ve raporda dahi izah edildiği üzere evvelki tarifelerin devamı meriyetini icab ettiren veya tadil salâhiyetini veren bir memsek bulunmasına ve tarifelerin müstehliklere tahmil edilecek külfet ve temin edilecek varidat noktasından mahiyeti mahsusayı haiz bulunmasına göre tütün, tuz, ispiro ve ispirotlu içkiler inhisarlarında olduğu gibi satış fiyatlarının ve cenebi memleketlerinden gelen inhisar maddelerinden alınacak inhisar resminin ve inhisar maddelerinden her biri için verilecek beyiye nisbetinin ve icab ediyorsa prim miktarının bir kanunla tesbiti veyahud bunları gerek tesbite, gerek tadile salâhiyettar makamın yine bir kanunla tayini lâzimedenden görülmüştür.

11 - 1341 yılı muvazenei umumiye kanununun 57 nei maddesi mucibince satış inhsar altına alınmış olan maddelerden karakers, çat - pat, tabanca mantarı ve mahtab gibi elâbı nariyenin idarece verilen mezuniyete istinaden doğrudan doğruya tüccar tarafından cenebi memleketlerden getirilib satılmakta olduğu anlaşılmış ve bu tarzı muamele idarece faideli görüldüğü tak-

dirde kanunî bir salâhiyet alınmak lâzımgelcece-
ği mütalea edilmiştir.

Yukarıki maruzata göre hulâsaları bitişik

olan blânçolarla kâr ve zarar hesapları encüme-
nimizce şayanı kabul görüldüğünden Heyeti
umumiyenin nazarı tasvibine arz olunır.

Barut ve mevadda infilâkiye, fişek ve av malzeme
resinin 31 mayıs
(1 - I - 1932)

Aktif

Kasalarda: Merkez	5 163,36		
Fabrikalar	1 898,77	7 062,13	
Cümhuriyet merkez bankası		29 714,53	
Yolda paralar (Liste 1)		12 521,61	49 298,27
Tahsil senedleri (Liste 2)			18 511,70
Emtia stokları:			
1) Depolarda	1 033 691,02		
2) Gümrüklerde	524 871,09		
3) Fabrikalarda (Liste 3)	346 358,16	1 904 420,27	
Muhtelif borclular ve borclu hesaplar (Liste 4)			26 818,40
Tesisat (Liste 5)			18 286,63
Nâzım hesaplar			1 291 284,80
			<u>3 308 620,07</u>

Kâr ve zar

İdare masrafları		40 292,65	
Sigorta masrafları		5 220,88	
Aciyo		166,38	
Barut fabrikalarının tekrar faaliyete geçirme masrafından itfa olunan miktar (2)		2 832,66	
Maliyet farklarından (3)		197,22	
Safi kâr		103 959,15	
			<u>152 668,94</u>
(1) Saçma fabrikası kirası	346,50		
İnhisar resmi	558,00		
Muhtelif	344,50		
	<u>1 449,00</u>		
(2) Tekrar faaliyete geçirme masarifi mecmuu		8 497,98	
İtfa edilen $\frac{3}{849798}$		2 832,66	
Gelecek sene itfa edilecek miktar			<u>5 665,32</u>

si ve av saçma inhisarları işletme muvakkat idaresi
1932 blânçosu
31 - V - 1932 devre)

Pasif

Emtia bedelinden alacaklılar	1 840 828,82
Hazine emtia hesabı	56 222,58
Muhtelif alacaklılar ve alacaklı hesaplar (Liste 6)	16 324,72
Kâr ve zarar hesabı (Mütedavil sermaye tahsilâtı)	103 959,15
Nâzım hesaplar	1 291 284,80
	<hr/>
	3 308 620,07
	<hr/>

ar hesabı

Satış kârları	150 843,14
İnhisarlar resmi ve muhtelif varidat (1)	1 449,00
Barut Fabrikaları hesabından mütevellid kâr	376,80
	<hr/>
	152 668,94
(3) İmalâta alınan kurşun maliyet farkından	153,47
Şirket hesabına teslim olunan emtianın maliyetinin tahakkukunda Maliyece yapılan sehivden mütevellid	42,90
Malzeme maliyet farkı	0,85
	<hr/>
	197,22
	<hr/>

Aktif

Kasalar hesabı:		
Merkez	630,68	
Fabrikalar (Liste : 1)	2 172,61	2 803,29
Bankalar hesabı:		
Merkez bankası	348,29	
İş bankası	70 466,89	70 815,18
Yoldaki paralar (Liste : 2)		4 519,11
Tahsil senetleri (Liste : 3)		2 200,00
Borçlular ve borçlu hesaplar (Liste : 4)		70 315,97
İmtia istokları :		
Depolarda (Liste : 5)	1 306 123,21	
Gümrüklerde (Liste : 6)	270 041,90	
Fabrikalarda (Liste : 7)	562 710,90	2 138 876,01
Demirbaş (Bütçeden)		783,42
Tesisat :		
1931 malî senesinden müdevver	18 286,63	
1932 malî senesinde (Bütçeden)	31 864,44	50 151,07
Nâzım hesaplar (Liste : 8)		1 239 952,00
		<u>3 580 416,05</u>

si ve av saçması inhisarları işletme muvakkat idarhitama eren blânçosu

Pasif

Mütedavil sermaye	500 000,00	
1931 senesi blânçosu mucibince müdevver kâr olub		
Mütedavil sermaye hesabına mahsub edilen		103 959,15
Mal bedelinden alacaklılar	1	356 436,96
Hazine emtia hesabı		56 222,58
Aacaklılar ve alacaklı hesaplar (Liste: 9)		468 476'27
Nazım hesaplar	1	239 952,00
Kâr		355 369,09
		<u>3 580 416,05</u>

Zarar

Satılan emtia :			
Barut ve mevaddı infilâkıye	311 022,28		
Revolver fişekleri	76 570,03		
Av malzemesi	42 178,04		
Av saçması	38 397,16		
Şenlik fişegi	2 168,05		470 835,56
Satış masrafları:			
Satış iskontosu	60 711,50		
Nakliye masrafları	61 222,36		
Nakliye ve emtia sigortaları	4 213,55		
	9 693,03	13 906,58	
Ambalaj ve mütenevvi masraflar	11 895,07		147 735,50
İdare ve işletme masrafları:			210 770,86
İtfalar:			
Barut fabrikaları tekrar faaliyete getirme masrafı aslı 8 497,98 olub 22-I-1934 tarihli encümen kararile 1931 senesinde itfa 2 832,66 bakıye	5 665,32		
Barut fabrikaları mevaddı iptidaiye gümrük resimleri olarak depoziito suretile verilmiş olub istirdadına imkân görülmemiş olanlara aid 25 570,62 liranın 10-4-1934 tarihli encümen kararile nısfı nisbetinde imhası	12 770,62		18 435,94
Acantaların 1932-1933 senesi fazla satış primleri karşılığı:			1 367,75
Müteferrik:			179,15
1932 bütçe senesi muamelâtından mütevellid kâr:			355 369,09
			<u>1 204 693,85</u>

ar hesabı 1932

Kâr

Satış hasılatı:

Barut ve mevaddı infulâkiye	810 092,85	
Rovolver fişekleri	204 206,19	
Av malzemesi	80 294,62	
Av saçması	92 598,24	
Şenlik fişeği	5 928,03	1 193 119,93

İnhisarlar resmi ve muhtelif varidat:

İnhisar resmi	2 754,51	
Banka faizi	2 762,88	
Saçma fabrikası kirası	1 750,78	
Bey'iyeye resmi	688,00	
Matbua bedeli, kira, ceza ve saire	783,15	8 739,32

Barut fabrikaları hesabatından:

Müteferrik:		2 460,79
		373,81
		<u>1 204 693,85</u>